

Aanleiding

Het kabinet heeft als ambitie dat Nederland in 2020 minimaal 16 procent van zijn energie moet opwekken uit duurzame bronnen. Daarbij zal een belangrijk aandeel worden gevormd door windenergie, zowel op land als ook op zee.

Voor windenergie op zee zijn al twee gebieden aangewezen voor windmolenparken en verder worden op dit moment nog twee gebieden aangewezen in de Rijksstrucuurvisie Wind op Zee. Deze gebieden liggen allen buiten de 12-mijlszone. Daarnaast hebben de ministers van EZ en IenM besloten te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor windenergie binnen de 12-mijlszone. Ten behoeve hiervan wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd (HS 12NM).

In het kader van deze haalbaarheidsstudie wordt beter onderzocht wat de ruimtelijke mogelijkheden en de mogelijke effecten zijn van windenergie binnen de 12NM. Een van de mogelijke effecten is een negatief effect op recreatie en toerisme in kust gebieden met vrij uitzicht op de zee. Teneinde te bepalen of er sprake is van een dergelijk effect en zo ja welke effecten dit zijn, dient nader onderzoek gedaan te worden.

Vraagstelling

Met kustgemeenten en brancheorganisaties is overlegd over de vragen waarop dit onderzoek antwoord zou moeten geven. Gebleken is dat de volgende deelvragen met name heel belangrijk worden gevonden:

1. Is er een effect van near-shore windturbines (binnen de 12NM) op het image van het Nederlandse Noordzeestrand (van Zeeuws Vlaanderen tot en met de Waddenzee) en zo ja wat zijn die effecten?
2. Is er een effect op de beleving van het strand en haar omgeving door recreanten en omwonenden en zo ja wat zijn deze effecten?
3. Kiezen recreanten als gevolg hiervan voor een ander strand (onderscheid maken in dag- en verblijfsrecreanten en bij die laatste tussen buitenlandse en binnenlandse recreanten) en zo ja hoe groot is dit effect (keert de recreant terug naar dit strand/badplaats/eiland of wijkt hij dan uit naar andere bestemmingen)?
4. Zijn mensen eventueel bereid extra te betalen (via belastingen of energierekening) om het uitzicht te vrijwaren van windturbines?

Opzet

De enige manier om dit in een korte periode nader te onderzoeken is door middel van interviews met recreatieve gebruikers van de strand (dit kunnen ook omwonenden zijn). Daarbij kan gevraagd worden welke aspecten bepalend zijn voor het strandbezoek, welke rol beleving van de kust en de invloed van windparken daarbij speelt. Foto's van de bestaande parken en enkele representatieve visualisaties van windparken dichterbij de kust kunnen daarbij behulpzaam zijn. Daarnaast kan onderzocht worden of er bereidheid bestaat bij deze groep mensen om –via hun elektriciteitsrekening- extra te betalen teneinde het vrije uitzicht te handhaven.

Bij gedragsverandering gaat het vooral om de vraag of bij het plaatsen van windmolens mensen gaan uitwijken naar andere stranden (zonder windturbines) of zelfs gaan afzien van het recreëren op het strand. Ten slotte gaat het ook om de verandering van het imago: ondergaat het strand als gevolg hiervan een imagooverandering (zowel in als buiten Nederland) en zo ja wat betekent dit voor toerisme en recreatie?

Gevraagd wordt de resultaten uit te splitsen naar verschillende groepen van gebruikers/recreanten, hun herkomst en verschillende leeftijdscategorieën. Aan de hand van de verkregen data moet dan inzichtelijk kunnen worden gemaakt of bijvoorbeeld jongeren anders reageren dan ouderen en of buitenlandse toeristen hiervoor eerder naar andere stranden uitwijken dan Nederlandse toeristen. De effecten moeten zo mogelijk vertaald worden naar gevolgen op bezoekersaantallen.

N.B: op dit moment wordt door het bureau ROM 3D een model ontwikkeld waarmee visualisaties kunnen worden gemaakt. Aan de opdrachtnemer wordt gevraagd om mee te denken over welke visualisaties nodig zijn voor dit onderzoek. Deze kunnen vervolgens door het bureau ROM 3D aangeleverd worden. Evt. kosten – afhankelijk van het aantal visualisaties – kunnen via een stelpost verrekend worden. Foto's van de bestaande parken van verschillende standpunten kunnen door de opdrachtgever worden aangeleverd.

Proces en planning

Bij een drietal bureaus zal een offerte worden opgevraagd.

Het onderzoeksbureau dient een aanpak te beschrijven, maar er rekening mee te houden dat er een begeleidingsgroep wordt opgericht met deelnemers vanuit de betrokken partijen en dat daarmee voorafgaand aan de te houden interviews een overleg plaats zal vinden dat eventueel nog van invloed kan zijn op de vraagstelling in de interviews. Bij oplevering van het concept-rapport zal een tweede overleg met de begeleidingsgroep plaatsvinden over de rapportage en de verkregen data. De offertes moeten uiterlijk 18 september binnen zijn, zodat op 25 september opdracht kan worden verleend. Het concept-rapport moet opgeleverd worden uiterlijk 3 november.

Gelet op het vooral beschrijvende karakter van dit rapport, waarbij de structuur van het rapport al tijdens de interviews kan worden opgesteld, moet dit haalbaar zijn.

Verwachte kosten

Nog lastig te schatten.

Bevindingen uit eerdere onderzoeken

Er zijn al een aantal eerdere onderzoeken gedaan naar de effecten van windmolenparken op recreatie en toerisme (zie literatuur), vooral ook in het buitenland. Een aantal relevante zijn:

T1-T4 metingen Egmond aan Zee: beleving & toerisme (te vinden via noordzeewind.nl)

Moffat Centre. *The Economic impacts of wind farms on Scottish Tourism*.

ISBN 978 0 7559 7005 6 (web only publication)

Lilley, Firestone & Kempton (2009). 'The effect of wind power installations on Coastal tourism'. University of Delaware. (followup of Blaydes et al., 2007).

The Tourism Company (2010) 'A literature review on the effects of wind farms on tourism'. Prepared for County Councils West England.

Organisaties & consultancies

Kenniscentrum Toerisme – kenniscentrum kusttoerisme provincie Zeeland

CVO – Continu Vakantie Onderzoek (logies, recreatie, vakantiekeuze)

LISA – Stichting LISA – het werkgelegenheidsregister van Nederland (cijfers 2009-2012) heeft R&T gebundeld als aparte sector

<http://www.we-at-sea.org/>

Vattenfal (Nuon) en Shell – onderzoeksrapporten West-Europa

Bosch & Van Rijn – Communicatie/ effectonderzoeken